

DRAMATIKERFORBUNDET

Oslo, 12. september 2014

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Postmottak@kud.dep.no

Forslag om endring av åndsverksloven – Høringsuttalelse fra Norske Dramatikeres Forbund

1. Innledning

Dramatikerforbundet stiller seg positiv til innføring av generell avtalelisens. Vi mener imidlertid at det er nødvendig med visse presiseringer som vi kommer tilbake til nedenfor.

Vi mener at det er viktig at det enten i lovteksten eller i kommentaren til en ny bestemmelse om generell avtalelisens, fastsettes nærmere kriterier vedrørende representasjonskravet. Det er også viktig at ordningen med godkjenning av rettighetsorganisasjonene blir videreført ved innføring av en generell avtalelisens. Vi mener at ordlyden i de foreslåtte endringene har en vanskelig tilgjengelig ordlyd, og at de med fordel kan forenkles. Bestemmelsenes utforming slik de fremkommer i forslaget kan være problematisk sett fra et rettighetshaversynspunkt.

Vi mener at det er unødvendig og går i mot innføring av tvungen tvisteløsningsbestemmelse på undervisningssektoren.

Vi har ikke kommentarer til departementets forslag til innføring av EUs hitteverkdirektiv.

Dramatikerforbundet har heller ingen innvendinger til oppheving av åndsverksloven § 53, og slutter seg til departementets vurdering.

2.0 Innføring av generell avtalelisens

Dramatikerforbundet er enig med departementet i at det er behov for innføring av en generell avtalelisens. Den tekniske utviklingen sammen med endring i styrkeforholdet mellom partene, gjør det nødvendig med innføring av en slik lovhjemmel.

Områdene som reguleres av de spesielle avtalelisensordningene blir i mange tilfeller forbigått av de tekniske endringer, eller taktiske manøvre fra distributører eller kringkastere. De to rettssakene i Oslo tingrett mellom NORWACO og henholdsvis Riks-TV og Get er et godt eksempel på at valg av tekniske løsninger medfører at rettighetshavere utilsiktet mister deler av sitt inntektsgrunnlag. Dette er en praksis som er med på å undergrave grunnprinsippene i åndsverksloven og som muliggjør bruk av rettighetshavernes eiendom uten å betale vederlag.

Det er ingen ting som tyder på at de utfordringene rettighetshaverne møter på dette området vil bli mindre i fremtiden. Det er svært lite praktisk å måtte foreta en lovendringsprosess hver gang det oppstår nye utfordringer på dette området. Dramatikerforbundet er enig i at det bør vedtas en såpass omfattende lovbestemmelse som departementet foreslår, hvor det er mulig å få inn alle rettigheter innenfor et bestemt område.

2.1 Godkjenning av rettighetsorganisasjoner

I høringsbrevet etterspør departementet hvorvidt praksisen med spesiell godkjenningsordning for aktørene bør videreføres i en ordning med generell avtalelisens. Dramatikerforbundet mener at det er svært viktig at en slik godkjenningsordning innføres også ved en generell avtalelisensordning.

En godkjenningsordning vil etter vår mening medvirke til at useriøse parter i stor grad lukes ut av ordningen. Godkjenning vil også redusere faren for

misbruk og gi de aktørene som deltar i forhandlingene mer representativitet. Dette kan være viktig i forholdet til utenlandske rettighetshavere og deres organisasjoner. Uten en forhåndsgodkjenning av organisasjonen kan det skapes unødvendige tvister om forhandlingsmotpartene godkjenner organisasjonen. Vi mener derfor at det bør innføres både en forhåndsgodkjenning og en autorisasjon til å forhandle. Departementet bør derfor vurdere om det er hensiktsmessig å innføre en godkjenningsordning hvor det kun er organisasjoner som er godkjent av departementet som kan gjennomføre forhandlinger som hjemles i den generelle avtalelisensordningen. En slik autorisasjon vil antakelig være konfliktdempende, og de ressurser som departementet bruker på godkjenning vil være vel anvendt idet det potensielle tvistetemaet mellom partene reduseres.

2.2 Representativitet

Dramatikerforbundet mener at kravet til representativitet er vanskelig tilgjengelig slik dette presenteres i høringsbrevet. Det fremgår imidlertid av tidligere endringer til åndsverksloven, særlig Ot.prp. 46 (2004 -2005) at dersom en organisasjon representerer vesentlige deler av norske opphavsmenn innenfor sitt område vil kravet til representativitet være tilstede. Det fremgår også av samme proposisjon side 56, at det ikke er krav om at organisasjonen må representere mer enn halvparten av opphavsmennene på sitt område. Vi mener at disse presiseringene bør videreføres i den generelle avtalelisensen og at dette kommer klart frem i lovteksten eller forarbeidene.

2.3 Forslag om endring av gjeldende tvangslisens

Dramatikere opplever i økende grad press fra produsenter om at de må overføre så godt som alle rettigheter ved undertegnelse av oppdragskontrakt. De får klar beskjed om at hvis ikke alle rettighetene overføres, blir det ikke noe oppdrag. Produsentene anfører at dette er krav som de møter fra kringkastere eller distributører. Dette har som konsekvens at rettigheter som er tilknyttet videresending, på forespørsel-tjenester, nedlastning med mer, samles opp hos selskaper som ofte har internasjonalt eierskap. Dette medfører igjen at kunstnerne får meget dårlig betalt for sitt åndsverk. Denne praksisen er etter

Dramatikerforbundets syn med på å undergrave flere av bærebjelkene i åndsverksloven.

Innføring av generell avtalelisens vil kunne være med på å utjevne deler av denne urettferdigheten. Vi mener at innføring av generell avtalelisens imidlertid ikke er nok til å rette opp forholdet. Innføring av en slik generell bestemmelse krever at organisasjonen som representerer kunstnerne møter motparter som er villige til å forhandle. Det foreslås derfor at departementet vurderer en utvidelse av gjeldende åndsverkslov § 34, og at det klart fremgår at på forespørsel-tjenester, nedlastning, start forfra-tjenester med mer, inngår i avtalelisensordningen. Vi mener at en utvidelse av godkjenningsordningen hvor organisasjonene også gis autorisasjon til å forhandle kan løse deler av de problemer som her er beskrevet.

Dramatikerforbundet mener at en slik utvidelse av gjeldende lovbestemmelse i det alt vesentligste fanges opp av nærværende høringsforslaget og at det derfor ikke er nødvendig å sende et slikt forslag på høring. Dersom departementet skulle mene at det ikke er mulig å foreslå endringer utover det som er tatt med i høringsnotatet, mener Dramatikerforbundet at det er viktig at departementet ikke slår seg til ro med de foreslåtte endringene i loven, men følger opp med ytterligere endringer.

2.4 Utenforstående rettighetshavere

Dramatikerforbundet mener at forholdet til utenforstående rettighetshavere er ivaretatt ved likebehandlingsprinsippet i lovens § 37. Vi mener også at utenforstående rettighetshaveres vern er ytterligere styrket ved bestemmelsen i forslaget til ny § 36 annet ledd, siste punktum, hvor det kan nedsettes forbud mot bruken, eller hvor partene skal avstå fra bruk hvis det er grunn til å anta at vedkommende ønsker dette. Vi ser imidlertid et problem i at ordningen med generell avtalelisens kan bli undergravet hvis et stort antall personer benytter seg av denne retten.

I henhold til høringsutkastet foreslår departementet at et forbud kan nedlegges overfor hver av partene. Dramatikerforbundet savner klarere rutiner i forhold til hvordan slikt forbud skal håndteres, slik at det skapes klarhet og forutsigbarhet for partene.

2.5 Tvisteløsning på tv- distribusjonsområdet

Dramatikerforbundet mener at det ved innføring av en generell avtalelisens bør være en nemnd for tvisteløsning på tv-distribusjonsområdet. Virkeområdet for en slik tvistenemnd bør være så vidt at det fanger opp de forskjellige teknologiske løsningene for tv signaler som måtte komme i fremtiden.

Vi viser til at ordinær domstolsbehandling er dårlig egnet til å løse tvister på dette området. En tvist for domstolene er både dyr, tidskrevende og vil ofte ikke løse alle de uenigheter som oppstår mellom partene. Vi mener derfor at den beste løsningen vil være en nemnd som gis mandat til å løse tvister som omhandler både fortid, nåtid og fremtid. Ut i fra de uheldige erfaringene vi har med Kabeltvistnemnda bør det i mandatet til nemnda persiseres at nemnda ikke skal være en slags forvaltningsdomstol som overprøver tidligere vedtak, men en voldgiftsnemnd.

Vi har ikke noen kommentarer til departementets forslag om at det først må være forsøkt mekling i henhold til åndsverkloven § 38.

3. Tvisteløsning på undervisningsområdet (§38)

Dramatikerforbundet støtter ikke forslaget om tvungen tvisteløsning på undervisningsområdet. Vi kan heller ikke se at det er behov for slik tvisteløsningsmulighet. I høringsnotatet er det nevnt eksemplet der KS og Kopinor ikke klarte å komme frem til en løsning i 2006. Vi kan ikke se at det forhold at det ble lagt ned et kopieringsforbud i 2006 er grunnlag for å fjerne rettighetshavernes adgang til å nekte kopiering. Konsekvensene av at forhandlinger ikke når frem kan være konflikt. Vi viser til at det i det alt vesentlige vil være offentlige instanser som rettighetshaverorganisasjonene forhandler med på undervisningsområdet. Vi stiller oss tvilende til at staten på denne måten kan sette begrensning på de frie forhandlingsmulighetene.

I høringsnotatet anfører departementet at forslaget til innføring av subsidiær nemndslisens er forenlig med tretrinnssteden. Om dette vises til Kopinors høringsuttalelse s. 2 ff.

)
)

4. Hitteverk

I høringsnotatet ber departementet om uttalelser vedrørende innføring av EUs hitteverksdirektiv. Dramatikerforbundet mener at innføring av generell avtalelisens i stor grad vil fange opp de foreslåtte reglene om innføring av hitteverksdirektivet. Dramatikerforbundet ber om at departementet presiserer at hitteverk kan omfattes av avtalelisensordningen, parallelt med EUs hitteverksdirektiv. Vi slutter seg til ordningen med at det skal gjennomføres et omfattende søk etter mulige rettighetshavere før et verk kan betegnes som hitteverk.

Med vennlig hilsen
Norske Dramatikeres Forbund

Monica Boracco
leder

Thor Gardarsson
advokat
